

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญ

การพัฒนาประเทศสู่ความสมดุลและยั่งยืนจะต้องให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างทุนของประเทศที่มีอยู่ให้เข้มแข็งและมีพลังเพียงพอในการขับเคลื่อนกระบวนการการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะการพัฒนาคนหรือทุนมนุษย์ให้เข้มแข็ง พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงโลกยุคศตวรรษที่ 21 และการเสริมสร้างปัจจัยแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพของคนในเชิงสถาบัน ระบบ โครงสร้างของสังคมให้เข้มแข็ง สามารถเป็นภูมิคุ้มกันการเปลี่ยนแปลงต่างๆที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้อย่างมีคุณภาพ (แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ.2555-2559) นอกจากนี้การพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าทัดเทียมนานาประเทศ ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และวัฒนธรรม จำเป็นต้องอาศัยปัจจัยหลายอย่างประกอบกันและปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญอย่างยิ่งคือ คุณภาพและศักยภาพของทรัพยากรมนุษย์ในประเทศนั่นเอง ซึ่งการจะพัฒนาคุณภาพและศักยภาพของทรัพยากรมนุษย์ในประเทศให้มีความรู้ ความสามารถ เพียงพอและมีคุณค่าพร้อมต่อการตอบสนองการพัฒนาประเทศในทุกด้านนั้น จำเป็นต้องอาศัยกลไกทางการศึกษา เนื่องจากการศึกษาเป็นกระบวนการหนึ่งที่สำคัญอย่างยิ่ง ในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และมีคุณธรรมจริยธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ : 2544) การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวทำให้การเตรียมทรัพยากรบุคคลมีความสำคัญต่อการนำพาประเทศสู่ความผาสุก การพัฒนาคนในชาติให้มีคุณภาพ ด้วยการกำหนดนโยบายให้ความสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรบุคคลของชาติให้มีคุณภาพ มีคุณธรรม ซึ่งเป็นแนวทางประการหนึ่งที่ทุกองค์กรต้องตระหนักถึงความสำคัญและนำไปปฏิบัติให้เป็นรูปธรรมอย่างชัดเจน

การศึกษาในระดับอุดมศึกษา ถือเป็นส่วนหนึ่งของระบบการศึกษา มีหน้าที่ในการพัฒนาทรัพยากรบุคคลของประเทศ โดยมีปรัชญา หรือปณิธานเพื่อพัฒนากำลังคน กำลังงาน (Manpower) ผลิตบัณฑิตเพื่อตอบสนองความต้องการกำลังคนของประเทศ ตามมาตรฐานวิชาการและวิชาชีพสู่การเป็นบุคคลที่สมบูรณ์ (Manhood) และผลิตบัณฑิตให้เป็นบุคคลที่มีความสมบูรณ์พร้อมมีสุขภาพและบุคลิกภาพดี มีสมรรถภาพสูง เป็นบุคคลที่พึงประสงค์ของสังคม เป็นบัณฑิตที่มีคุณลักษณะที่เก่ง มีความรู้ เชี่ยวชาญ ชำนาญการ ทั้งทางด้านวิชาการความรู้ทั่วไป เชี่ยวชาญการในแต่ละสาขาวิชาชีพ

เป็นคนดี มีคุณธรรม จริยธรรม ซื่อสัตย์ สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ทั้งทางกาย ทางใจ เบิกบานแจ่มใส ไม่เครียดแค้นชิงชังสังคม เป็นบุคคลที่มีสุขภาพดี มีร่างกายสมบูรณ์แข็งแรง โดยสรุป การจัดการการศึกษาในระดับอุดมศึกษา จึงต้องดำเนินการทั้งด้านการเรียนการสอน เพื่อเสริมสร้าง พัฒนาความรู้ทางวิชาการ และวิชาชีพ ตลอดจนสนับสนุนการจัดกิจกรรมของนักศึกษาเพื่อพัฒนา นักศึกษาให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีคุณภาพและสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข (สำนัก ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพนักศึกษา : 2551)

การจัดกิจกรรมนักศึกษา ถือเป็นอีกหนึ่งองค์ประกอบสำคัญ ในการพัฒนานักศึกษาใน ระดับอุดมศึกษาเพื่อพัฒนาให้เป็นบัณฑิตที่สมบูรณ์และพึงประสงค์ของสังคม จากการศึกษาค้นคว้า เอกสารงานวิจัย (ทววงมหาวิทยาลัย, 2547 ; ฝากจิต คุนรัตน์, 2545 และนิตา สุวรรณประเทศ, 2544) พบว่า การจัดกิจกรรมนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาที่ผ่านมา ส่วนใหญ่ไม่มีกรอบแนวทางการ ดำเนินงานที่เป็นระบบชัดเจน ไม่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยเฉพาะ ตัวของนักศึกษาที่ขาดความชัดเจน ว่าตนเองมีจุดมุ่งหมาย มีบทบาท และมีความรับผิดชอบต่อสังคม ชุมชน และประเทศชาติอย่างไร ที่สำคัญนักศึกษาส่วนใหญ่ไม่เห็นความสำคัญในการจัดกิจกรรม นักศึกษา ผู้บริหารระดับอุดมศึกษาไม่ให้ความสำคัญต่องานด้านกิจกรรมนักศึกษาเท่าที่ควร อาจารย์ที่ ปรึกษาขาดความเข้าใจและประสบการณ์ในการจัดกิจกรรมนักศึกษาอย่างเป็นระบบ ขาดการวางแผน กิจกรรมนักศึกษาที่มีความหลากหลาย

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เป็นหนึ่งในมหาวิทยาลัยชั้นนำของประเทศไทย ได้เปิด สาขาวิชาและหลักสูตรการสอนที่หลากหลาย จำนวนทั้งสิ้น 30 คณะ และได้แบ่งออกเป็น 5 วิทยาเขต ประกอบด้วย วิทยาเขตปัตตานี วิทยาเขตหาดใหญ่ วิทยาเขตสุราษฎร์ธานี วิทยาเขตภูเก็ต และวิทยา เขตตรง มีหน้าที่ในการผลิตบัณฑิต บริการวิชาการ และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม พร้อมทั้ง ส่งเสริมกระบวนการสร้างความเข้มแข็งทางด้านทักษะชีวิต และการจัด กิจกรรมนักศึกษาโดยใช้ หลักการมีส่วนร่วมของชุมชน สังคม บนพื้นฐานความหลากหลายทางวัฒนธรรมในพื้นที่จังหวัด ชายแดนภาคใต้ (นโยบายและแผนพัฒนามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, กองแผนงานสำนักงาน อธิการบดี : 2550) ในปี พ.ศ. 2550 เป็นต้นมา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญ ของการพัฒนาการศึกษา เพื่อให้บัณฑิตที่พึงประสงค์ จึงได้ออกประกาศเรื่องกำหนดให้ นักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตรตามระเบียบว่าด้วยการศึกษาในชั้นปริญญาตรี (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550 โดยกำหนดให้นักศึกษาต้องเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตรจำนวนไม่น้อยกว่า 17 กิจกรรม และ มีจำนวนชั่วโมงไม่น้อยกว่า 100 ชั่วโมง จึงจะมีสิทธิเข้ารับพระราชทานปริญญาบัตรของ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และได้มีการประกาศเรื่อง การเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษาตามระเบียบว่า ด้วยการศึกษานชั้นปริญญาตรี (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550 ที่ส่งเสริมการพัฒนาการศึกษาของ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ 4 ด้าน ประกอบด้วย กิจกรรมด้านวิชาการ กิจกรรมด้านบำเพ็ญ

ประโยชน์ กิจกรรมด้านกีฬา และกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรม (มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ : 2554) ซึ่งในสภาพการณ์ปัจจุบัน แม้มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ได้มีกิจกรรมนักศึกษา ทั้ง 4 ด้านแล้ว แต่กิจกรรมนักศึกษาก็ยังไม่สามารถพัฒนาไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ เนื่องจากการจัดกิจกรรมนักศึกษายังประสบปัญหาและอุปสรรคบางประการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งระบบการจัดการโครงการ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารจัดการด้านกิจกรรมนักศึกษาของผู้นำนักศึกษา และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมนักศึกษา ตลอดจนยังขาดการติดตาม วัดผลประเมินผลโครงการที่ชัดเจน (อนุศักดิ์ ตั้งปณิธานวัฒน์ และคณะ : 2550)

จากสภาพการณ์ของความจำเป็นที่จะต้องพัฒนานักศึกษา รวมถึงนโยบายของ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ที่ให้ ความสำคัญของการดำเนินงานและพัฒนากิจกรรมนักศึกษา ทำให้ทุกภาคส่วนในมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมนักศึกษาต้องร่วมดำเนินการพัฒนากิจกรรมนักศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยในฐานะที่รับผิดชอบงานพัฒนานักศึกษา คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จึงมีความสนใจที่จะศึกษา “แนวทางการจัดกิจกรรมนักศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ” เพื่อเป็นแนวทางสำคัญในการพัฒนานักศึกษาดังกล่าว ตลอดจนเป็นแนวทางในการร่างนโยบายและแผนพัฒนามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ในด้านการพัฒนาคุณภาพบัณฑิตให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ในอนาคต บ่มเพาะหล่อหลอมนักศึกษาให้เป็นบัณฑิตที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และมีคุณธรรมจริยธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาต่อการจัดกิจกรรมนักศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
2. เพื่อ ศึกษาแนวทางการจัดกิจกรรมนักศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

ขอบเขตของการศึกษาและค้นคว้า

1. ขอบเขตด้านประชากร

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ แบ่งกลุ่มประชากรออกเป็น 2 กลุ่ม ประกอบด้วย

1.1 การเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ชั้นปีที่1-4 ปีการศึกษา 2555 ประกอบด้วย คณะศึกษาศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี วิทยาลัยอิสลามศึกษา คณะศิลปกรรมศาสตร์ คณะวิทยาการสื่อสาร และคณะรัฐศาสตร์ จำนวนทั้งสิ้น 381 จากกลุ่มประชากร 8,003 คน

1.2 การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ

ประชากรที่ใช้ ได้แก่ ผู้บริหาร อาจารย์ บุคลากร และผู้นำนักศึกษา ที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมนักศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ซึ่งเป็นบุคคลที่ปฏิบัติงานด้านกิจกรรมนักศึกษาโดยตรง รวมทั้งสิ้น 26 คน ประกอบด้วย

1.2.1 รองอธิการบดีฝ่ายพัฒนานักศึกษา และวัฒนธรรมวิทยาเขตปัตตานี

จำนวน 1 คน

1.2.2 ผู้ช่วยรองอธิการบดีฝ่ายพัฒนานักศึกษาและวัฒนธรรม วิทยาเขตปัตตานี

จำนวน 1 คน

1.2.3 ผู้อำนวยการกองกิจการนักศึกษา จำนวน 1 คน

1.2.4 รองคณบดีฝ่ายกิจการนักศึกษา 7 คณะ จำนวน 7 คน

1.2.5 นายกองค้การบริหาร องค์การนักศึกษา จำนวน 1 คน

1.2.6 ประธานสภานักศึกษา จำนวน 1 คน

1.2.7 นายกส โมนรนักศึกษา 7คณะ ประกอบด้วยคณะศึกษาศาสตร์ คณะ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี คณะ ศิลปกรรมศาสตร์ คณะวิทยาการสื่อสาร คณะรัฐศาสตร์ และวิทยาลัยอิสลามศึกษา จำนวน 7คน

1.2.8 ผู้ปฏิบัติงานด้านกิจกรรมนักศึกษา 7คณะ ประกอบด้วยคณะศึกษาศาสตร์

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี คณะ ศิลปกรรมศาสตร์ คณะวิทยาการสื่อสาร คณะรัฐศาสตร์ และวิทยาลัยอิสลามศึกษา จำนวน 7คน

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมนักศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ใน 4 ด้าน ประกอบด้วย กิจกรรมด้านวิชาการ กิจกรรมด้านบำเพ็ญประโยชน์ กิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรม และกิจกรรมด้านกีฬา

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่

1. เพศ

- ชาย
- หญิง

2. คณะ

- คณะศึกษาศาสตร์
  - คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
  - คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
  - คณะวิทยาการสื่อสาร
  - คณะศิลปกรรมศาสตร์
  - คณะรัฐศาสตร์
  - วิทยาลัยอิสลามศึกษา

3. ระดับชั้นปี

- ชั้นปีที่ 1
- ชั้นปีที่ 2
- ชั้นปีที่ 3
- ชั้นปีที่ 4

4. ศาสนา

- พุทธ
- อิสลาม
- คริสต์
- อื่นๆ

5. ที่พักปัจจุบัน/ที่พักขณะศึกษาในมหาวิทยาลัย

- หอพักสังกัดมหาวิทยาลัย
- หอพักเอกชน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผลการวิจัยครั้งนี้ ทำให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของนักศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผน และพัฒนาการจัดกิจกรรมนักศึกษา ให้มีความเหมาะสมตรงกับความต้องการของนักศึกษาต่อไป
2. ผลการวิจัยครั้งนี้ทำให้ได้แนวทางในการจัดกิจกรรมนักศึกษา ของ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี เพื่อให้มหาวิทยาลัย คณะ และองค์กรที่เกี่ยวข้อง นำไปเป็นองค์ประกอบหนึ่งในการปรับและพัฒนาการจัดกิจกรรมนักศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. แนวทาง หมายถึง แบบกิจกรรมที่กำหนดขึ้นเพื่อเป็นแนวปฏิบัติในการจัดกิจกรรมนักศึกษา ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
2. การจัดกิจกรรมนักศึกษา หมายถึง กิจกรรมเสริมหลักสูตรที่มหาวิทยาลัยจัดให้แก่นักศึกษา และส่งเสริมให้นักศึกษา จัดขึ้นกันเองตามความสนใจ และด้วยความสมัครใจของนักศึกษา โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้บริหารคอยให้คำปรึกษาแนะนำ ไม่เกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนการสอนในห้องเรียน เพื่อส่งเสริมและพัฒนานักศึกษาให้มีความสมบูรณ์ ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา โดยแบ่งออกเป็น 4 ด้าน ประกอบด้วย
  - 2.1 กิจกรรมด้านวิชาการ หมายถึง กิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อส่งเสริมให้นักศึกษามีโอกาสในการพัฒนาความรู้ความสามารถทางวิชาการ ส่งเสริมให้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และพัฒนานักศึกษาให้มีลักษณะเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี รู้จักการทำงานร่วมกับผู้อื่น สามารถวิเคราะห์และแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้อง นอกจากนี้ยังสามารถนำความรู้ ทักษะและประสบการณ์ต่างๆ ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการทำงานในอนาคต
  - 2.2 กิจกรรมด้านกีฬา หมายถึง กิจกรรมที่ทำให้นักศึกษาเกิดความสุขสนาน ผ่อนคลายความตึงเครียดและออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ เพื่อส่งเสริมให้นักศึกษามีน้ำใจเป็นนักกีฬา สามารถพัฒนาบุคลิกภาพและสมรรถภาพทางด้านร่างกายและจิตใจของนักศึกษา และเพื่อส่งเสริมให้นักศึกษามีความรู้และทักษะในการเล่นกีฬา มีเจตคติที่ดีต่อการแข่งขันกีฬามหาวิทยาลัย และสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างสถาบันอื่นๆ

2.3 กิจกรรมด้านบำเพ็ญประโยชน์ หมายถึง กิจกรรมนักศึกษาที่จัดขึ้นเพื่อพัฒนาและทำประโยชน์แก่สังคม การดูแลรักษาและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมปลูกฝัง ให้นักศึกษารู้จักการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ในการบำเพ็ญประโยชน์ อาสาพัฒนา อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และสร้างสรรค์ความเจริญให้แก่ท้องถิ่น รู้จักวางแผนงานอย่างเป็นระบบ พัฒนาทักษะในการทำงานเป็นกลุ่ม เสริมสร้างความสามัคคีในการทำกิจกรรม มีความอดทนและเสียสละ สามารถแก้ปัญหาได้อย่างมีเหตุผล มีความคิดสร้างสรรค์ในการพัฒนาชุมชนส่งเสริมให้นักศึกษาได้เรียนรู้และเข้าใจสภาพที่แท้จริงของสังคมจากประสบการณ์ตรง

2.4 กิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรม หมายถึง กิจกรรมนักศึกษาที่จัดขึ้นที่ส่งเสริมการอนุรักษ์ ศิลปะและวัฒนธรรมท้องถิ่น ส่งเสริมให้นักศึกษามีความรู้และทักษะทางศิลปวัฒนธรรมและทางด้านสุนทรียภาพ ปลูกฝังให้นักศึกษามีจิตสำนึกที่ดีต่อการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ส่งเสริมให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการเผยแพร่ด้วยการปฏิบัติจริง สืบสานศิลปวัฒนธรรมสู่สังคมด้วยค่านิยมที่ถูกต้อง ส่งเสริมให้นักศึกษา รู้คุณค่า ความสำคัญและเกิดความภาคภูมิใจในศิลปวัฒนธรรม อันเป็นมรดกอันล้ำค่าและเอกลักษณ์อันดั่งงามของชาติ

3. นักศึกษา หมายถึง ผู้ที่กำลังศึกษาในระดับชั้นปีที่1-4 ในมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ประกอบด้วย คณะศึกษาศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี คณะศิลปกรรมศาสตร์ คณะวิทยาการสื่อสาร คณะรัฐศาสตร์ และวิทยาลัยอิสลามศึกษา

4. ผู้นำนักศึกษา หมายถึง ตัวแทนผู้นำองค์กรกิจกรรมศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ประจำปีการศึกษา 2555 ประกอบด้วย นายกองกิจการบริหารองค์กรนักศึกษา ประธานสภานักศึกษา นายกส โมสรนนักศึกษา 7 คณะ ดังนี้ คณะศึกษาศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี คณะศิลปกรรมศาสตร์ คณะวิทยาการสื่อสาร คณะรัฐศาสตร์ และวิทยาลัยอิสลามศึกษา

กรอบแนวคิดการวิจัย

